

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Andreæ Vallensis Vvlgo Del Vavlx Andanensis, I. V. D. Et
In Alma Academia Lovaniensi SS. Canonum Professoris
Ordinarii, Paratitla Ivris Canonici Sive Decretalivm D.
Gregorii Papæ IX. Svmmaria Ac ...**

Delvaux, André

Coloniæ Agrippinæ, 1686

Tit. 20. De donationibus inter virum & uxorem, & de dote post divortium restituenda.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62177)

labatur in hæresim, vel in gentillimum decidat, *c. 2. & seq. h. t.*

Tertio, si alter alterum impellat ad peccatum, ita ut cum eo sine periculo offensionis divinæ, suspicionis apud homines, participationis in crimine, cohabitare non possit, *d. e. 2. h. t.* Eadem est ratio, si dimissio iudicetur necessaria ad emendationem & correctionem uxoris, *c. Si vir 3. inf. de adulteriis.*

Quarto, si alter in alterum sæviat nimium: nisi forte maritus sufficientem det cautionem, arbitrio iudicis, de non offendenda uxore, *c. 1. sup. de lite non contestata &c.*

Quinto, Vorum ultramarinum, ad liberandam terram sanctam etiam invita uxore, vir emittere & adimplere potest, *cap. Ex multa §. in sancta sup. De voto & voti redempt.*

Sexto, si alter conjugum adulterium vel fornicationem (quo nomine omnis illicitus coitus etiam contra naturam continetur) commiserit, *c. Accusatores, c. Intelleximus, & c. fin. inf. de adulteriis, juxta illud:*

Frangenti fidem, fides frangatur eidem. Idque obtinet, licet alter alteri juraverit, nunquam se repudiaturum, quia causa adulterii vel fornicationis supervenientis semper excepta videtur, *c. Quomodo 25. sup. de iurejurando.* Pendente autem iudicio de adulterio, non fiet separatio thori, nec ante probatam accusationem privari accusatus debet jure, quod in alterum habet, *c. 2. sup. de lite non contestata &c.* Attamen non tenetur vir uxorem, vel contra, ob adulterium aut fornicationem dimittere, si poenitentia ducta emendetur, nec perseveret in crimine: imò cessante scandalo, dimissam & non perseverantem in crimine potest sibi reconciliare. Alioqui adultera, quam recipere non vult, ad agendam perpetuam poenitentiam in claustrum aliquo cum mulieribus Religiosis collocanda est, *cap. Gaudeamus 19. sup. de convers conjugat.*

Cæterum observandum, licet alteri conjugum hanc separationem ob fornicationem alterius facere propria auctoritate, quoad thorum dumtaxat, non etiam quoad cohabitationem, quia est res publica & quæ scandalo esse potest, ideoque non nisi iudicio Ecclesiæ fieri debet, *c. Porro 3. h. tit. nisi adulterium fuerit omninò publicum & notorium, c. Significasti Aboctis.*

Ob furtum, verò vel aliud crimen, aut ob morbum conjugis non fit hæc separatio, *d. e. 2. h. t.* Nec observatur *Novel. De nuptiis, c. 16. §. hinc itaque causas;* neque *l. tubemus §. inter culpa Cod. de repudiis;* nec rursus *Novel. 117. c. 8. & seq.* quia per Jus Canoniceum, cui in causis matrimonialibus standum est, corriguntur.

2. Sed & certis casibus alter conjugum separari ob fornicationem seu adulterium non potest. Primò, quando tantum materiale est adulterium: veluti si mulier vim passa fuerit, *can. Itane, cum similibus xxxii. q. 5.* ubi non est culpa, ibi nec pœna esse debet: vel si quis fraudulenter sub specie mariti aliquam cognoverit, *can. In lectum xxxi. q. 2.*

Secundò, quando uterque pari crimine tenetur, *c. Intelleximus & c. fin. inf. de adulteriis;* quia paria delicta mutua compensatione tolluntur.

Tertio, quando vir uxori fuit auctor adulterii, veluti si eam prostituerit, *c. Discretionem sup. De eo qui cognovit consanguineam &c.*

Quarto, quando post cognicum adulterium uxoris rem cum ea habuit, *can. Si quis uxorem xxxii. q. 3.*

Quinto, quando repudiata uxore ante Baptismum, ambo deinde ad fidem convertuntur, nam uxore, licet fuerit à secundo viro ante Baptismum cognita, priori nihilominus erit reconcilianda, *c. Gaudeamus h. t.* Si sine causa & temerè uxor diverterit, excommunicatur, *can. Si qua mulier Dist. 30.* (nisi ex iracundia divertens redierit statim) & restitui ante omnia marito repetenti, sicut & è diverso, debet: nisi exceptio fuerit legitima, ut si uxor virum repetens publicè sit adultera, vel viro repetente uxorem timeatur nimia ejus sævitia. Videantur quæ supra diximus de hac restitutione, *Tit. De restitut. spoliatorum lib. 2.*

TITULUS XX.

De donationibus inter virum & uxorem, & de dote post divortium restituenda.

1. Dos quid sit. Est adventitia vel Professitia.

2. De

1. Donatio propter nuptias.
2. Solutio matrimonii illa mulieri, hac marito restituenda.
3. Donationes extra causas doti facta censentur quoque revocate.
4. Vir agens pro dote non excluditur ob inopiam.

Iudicium Ecclesiasticum, ubi causâ cognitâ viderit sententiam divortii esse ferendam, si ve ad declarandum matrimonium nullum, si ve ad separationem thori & cohabitationem tantum pronuntiare quoque oportet de dote ac donationibus propter nuptias restituendis, vel non restituendis: Nam de his plerumque divortio facto incidenter quæstio moveretur, tanquam de accessoriis ad matrimonium, *c. 3. h. t.*

1. Dos est pecunia, quæ ab uxore, vel alio ejus nomine, pro sustinendis oneribus matrimonii, marito datur remittiturve, *l. Pro oneribus 2. o. & passim Cod. de jure dotium*. Quæ proinde constante matrimonio repeti non potest, nisi maritus labatur facultatibus, *l. Si constante D. Solutio matrim. aut bona ejus fisco inferantur, l. Si marito D. De repudiis*: Veluti propter crimen læsæ Majestatis, vis publicæ, paritidii, veneficii, de ficiariis *l. Quinque 3. D. De bonis damnatis*, item crimen hæreticis, *c. Decrevit de hered. in 6. nisi inter maritum & uxorem intercessisset patrum de lucranda dote per maritum. Gloss. & Barr. in d. l. Quinque*. Unde inferitur, dotem filix posse in præjudicium patris publicari, *Authent. Qui contra Cod. De incestis nuptiis*.

Ea est, vel Profecticia, vel Adventicia, Profecticia, quæ à patre vel parente virilis sexus profecta est de bonis vel factis ejus, *l. 5. in princ. D. De jure dot. l. 6. Cod. eod.* Adventicia, quæ à quovis alio, vel ex ipsius mulieris bonis data est, *l. 5. §. Si pater 6.*

2. Donatio propter nuptias est, quam sponsus vel alius ejus nomine facit sponsæ in securitatem dotis, *l. penult. & ult. Cod. de donat. ante nuptias*. Eò namque spectat donatio ista, ut mulieri sit cautum de dote recuperanda, soluto matrimonio, si ea vel perierit, vel deterior facta fuerit culpa mariti. Unde & jure novissimo ita doti adæquata est, ut non modò pari quantitate constitui debeat, sed & iisdem pactis ac conditionibus, *l. Ex morte 9. cum Auth. seq. Cod. De*

pactis conventis &c. Olim quidem dicebatur donatio hæc ante nuptias, quia post nuptias fieri non poterat; primò quidem vetantibus id moribus, postmodum etiam jure inde orto. *l. 1. 2. & 3. ubi ratio additur, D. De donat. inter vir. & uxorem*. Cæterum Justinus Imp. exemplo dotium, quæ augeri & post nuptias poterant, permisit etiam donationes ejusmodi augeri constante matrimonio, *d. l. Si constante Cod. De donat. ante nuptias*: Justinianus verò constituit, ut non augeantur tantum, sed etiam constante matrimonio initium accipiant, nec amplius donationes ante nuptias, sed propter nuptias vocentur, *l. ult. Cod. d. vir. & Institut. De donat. §. Est & aliud*.

3. Ut igitur soluto ex causa licita matrimonio dos mulieri, aut ei, qui dedit, restitui debet, *c. 1. 2. & 3. hoc tit. ita etiam donatio propter nuptias marito, c. fin. vers. sanè eod. nisi vel consuetudine vel pacto conjugum de lucranda dote donationeve propter nuptias, quod utrumque æquale sit necesse est, contrarium inducatur seu inductum sit, d. vers. sanè*. Imò, quod amplius est, etiam ea bona, quæ constante matrimonio communiter conjuges acquisierint, dividi æqualiter inter eos oportet; *d. c. 1. & 2. h. tit.* licet postea ob consanguinitatem contingat dissolvi matrimonium, vel sit putativum tantum, bona fide contractum, *d. c. 2. ibi. quem loca viri tenebat &c.* Facit *l. Si cum dote & fin. D. Solutio matrim.*

Quòd si scienter vetitum matrimonium aliqui contraxerint, privantur iis, quæ sibi mutuo dederint (nisi aut minori ætate aut errore aliquo excusentur) eaque fisco sibi vindicant, *c. Et si necesse 5. h. t.*

Si mulier ob causam fornicationis iudicio Ecclesiæ aut propriâ voluntate à viro discesserit, nec postea eidem fuerit reconciliata, perdit dotem seu dotalitium, illudque cedit lucro mariti innocentis, *c. Plerumque 4. hoc tit.* Reversa & reconciliata marito dotem non amittit, quia sic maritus injuriam remississe censetur, prout remittere potest, *c. 3. inf. De adulteriis*.

Insuper utrovis modo divortium fiat, si ve quoad ipsum vinculum matrimonii dissolvendum, si ve quoad separationem thori dumtaxat, donationes, quæ inter virum & uxorem constante matrimonio extra causas dotis vel

donationis propter nuptias facta fuerint, censentur tacite revocari, *c. fin. h. r.* Nam licet ejusmodi donationes extra causas dotis & donationis propter nuptias, quibus alter conjugum locupletior, & pauperior alter efficitur, utroque jure prohibita sint, *l. i. D. De donat. inter vir. & uxorem & d. c. fin. in princ.* tamen si non fuerint expresse vel tacite, veluti divortio revocatae, morte donantis confirmantur, *l. Sed interim i. i. D. eod. & d. c. fin.* Ad sponfos hanc prohibicio non pertinet, *l. Si sponfus l. Inter eos l. 7. D. eod.* nec ad eas donationes, quibus alter non sit pauperior, alter ditior, *l. Si fructus Cod. eod. d. c. fin.* nec rursus ad eas, quae conferuntur in tempus mortis vel divortii, *l. Sed interim §. fin.* quia, ut dicitur in *l. 10. D. eod.* in illud tempus excurrunt, quo amplius non fuit vir & uxor: Et propterea cessat ratio prohibitionis, morteque confirmantur, si in vivis revocatae non fuerint, *l. Cum hic status §. 2. D. eod.*

Quemadmodum autem divortio, ita & morte alterutrius soluto matrimonio dos & donatio propter nuptias restitui debent aut superstiti aut defuncti haeredibus, nisi similiter vel pacto conjugum vel statuto vel consuetudine provinciae aliud obrinuerit, *d. c. fin. vers. sand.*

Ceterum si vir, agens pro dote, vergat ad inopiam, non ideo excluditur omnino, verum assignabitur ei dos sub cautione, secundum facultates ejus praestanda, quod soluto matrimonio dotem restituet: Nam aequum est, ut cui uxor credit corpus suum, eidem magis credat dotem, *c. Per vestras 7. h. r.* Sin autem ne sic quidem sufficienter sit provisum consumptioni dotis, ea deponeretur apud mercatorem, ut de parte honesti lucri inde provenientis oneta matrimonii viri sustineat, *d. c. Per vestras.*

TITULUS XXI.

De secundis nuptiis.

1. *Secunda nuptia qua dicantur.*
2. *Intra annum luctus nubens iure Canonico non est infamis.*
3. *Differentia inter primas & secundas nuptias.*

Denique divortio facto solent conjuges saepius ad secundas nuptias transire, de quibus propterea ultimo loco restat agendum: Vocaa-

tur autem hic secundae nuptiae non esse tantum, quae primas proxime sequuntur, sed tertiae, quarta, ac deinceps quotiescumque iterantur: Quae altero conjugum mortuo, aut propter aliquod impedimentum dirimens matrimonio declarato nullo, permittuntur superstiti: Ad vitandum periculum fornicationis, *can. Quomodo, cum similibus xxxi. q. 1. c. penult. & ult. h. r.*

1. Nec obstat canon *Hac ratione ibid.* in quo Joann. Chrysost. secundas nuptias vocat honestam fornicationem: Quia canon ille non est Chrysostomi, sed auctoris alicujus incerti & operis imperfecti in Matth. quod falsò Chrysostomo adscribitur. Vide editionem Gregorianam *d. can. Hac ratione.*

2. Tamen verò jure civili notetur infamia mulier, intra annum luctus, id est, intra annum à morte mariti nubens alteri, *l. 1. & 2. Cod. h. r. & l. Liberorum D. De his qui not. infamii: tamca* Jure Pont. quamvis magis probentur primae nuptiae, quam secundae, *can. Nuptiarum xxvii. q. 1. d. can. Quomodo & similibus*, non damnatur secundae nuptiae, nec ullam infamiam aut aliam poenam, à Jure Civili statutam, incurrit mulier nubens intra tempus luctus, auctoritate Apostoli, qui indistinctè loquitur, *1. Corinth. 7. & ad Rom. 7. Mulier vivo mortuo soluta est à leg. viri sui, in Domino nubat, cui voluerit: Non ad-jiciens, ut demum post annum luctus nubat, c. penult. & ult. h. r.*

3. Differunt tamen primae & secundae nuptiae; Primò, quòd secundae nuptiae non benedicantur à Parocho vel Sacerdote, *cap. 1. & c. 3. h. r.* quia cum alter contrahentium saltem in primis nuptiis fuerit semel benedictus, eaque benedictio semper duret, non est iteranda, nisi consuetudine introductum fuerit contrarium, Navar. in *Manuali cap. 22. n. 83* aut sint secundae ex parte viri tantum, ut si viduus ducat virginem, tunc benedicti posse tradit Arn. in *V. Matrimonium n. 71.*

Secundò, prohibetur etiam Presbyter secundis nuptiis interesse, *can. De his xxxi. q. 1.*

Tertiò, relicta pro pauperibus mulieribus dotandis & maritandis nequeunt distribui in dotem viduarum nubere volentium, quantumcumque pauperes sint, quia appellatio matrimonii ad primas nuptias refertur, *l. Boves 89. §. 1. D. De verb. signif.*

Quar-